

RAPPORT OVER PRØVEGRAVNINGERNE VED

GANGES BRO

NÆM 1999:107

RAPPORT OVER PRØVEGRAVNINGERNE VED GANGES BRO

Matr.nr. 14d, 14h & 22a (vestdel)
Rislev Sogn, Tybjerg Herred, Storstrøms Amt (tidl. Præstø)
Stednr. 05.07.08

Journal-nr. NÆM 1999:107

I forbindelse med byggemodning af et ca. 54.000 m² stort, tidligere landbrugsareal ved Ganges Bro nord for Næstved, udførte Næstved Museum i perioden 10.VIII.-17.VIII. 1999 prøvegravninger med efterfølgende registrering.

Prøvegravningerne blev betalt af nuværende ejer, Jytte Lindegaard, Sorøvej 361, 4700 Næstved, mens museumsinspektør Thomas Roland (Næstved Museum) forestod undersøgelserne. Ved registreringen deltog endvidere militærnægter Allan Petersen (Næstved Museum).

Topografi

Arealet er beliggende på den sydøstlige del af et markant nord-syd orienteret næs mellem Susåen (mod sydvest) og den nu forholdsvis beskedne Valmose Grøft (mod øst, jf. kortbilag). Næsset har højeste punkt (ca. kote 22-23 oh.) omkring midten af udstykningsarealet, hvis nordlige del ligger omkring kote 18-19 oh. Umiddelbart mod øst falder terrænet ved Valmose grøft til ca. kote 5 oh. Undergrunde var for størstedelens vedkommende let lerblandet sand, generelt temmelig fyldt med ralsten, hvilket i nogle områder besværliggjorde afgravningen betydeligt. Nordskråningen ca. midt på området udgjordes dog af mere rent moræneler, ligesom den allernordligste del bestod af næsten rent sand.

Umiddelbart nordvest for området ligger den fredede oldtidshøj Sb.-nr. 11, ligesom andre høje er registeret sydfor.

Metode

Omkring 2/3 af arealet mod sydøst var stærkt ødelagt af grusgravninger, foretaget helt op til midten af dette århundrede. Her kunne således ikke forventes spor af forhistoriske aktiviteter, og prøvegravningerne koncentrerede sig derfor om den nordlige og den sydvestlige del.

I sydvest blev således med rendegraver udlagt en 1,7 m bred søgegrøft parallelt med, og knap 20 m øst for, Rislevvej (Grøft 1, jf. oversigtsplan), mens der på den nordlige del af arealet blev udlagt to grøfter, ligeledes orienteret stort set nord syd (Grøft 2-3).

De udlagte grøfter blev registreret i fladen (1:100) og stort set alle fremkomne anlæg blev snittet, tegnet (1:20) og beskrevet (jf. anlægsliste), men p.gr.a. tidspres ikke nivelleret.

Målesystem

Der blev i hver enkelt søgegrøft udlagt en ret målelinje, orienteret efter grøftens forløb. I Grøft 1 afveg denne således 12 grader [af 360] mod vest fra nord, i Grøft 2 13 grader mod vest fra nord og i Grøft 3 8 grader mod vest fra nord.

Da tiden ikke tillod mere grundig indmåling, blev grøfternes målepunkter blot tilnærmelsesvis indmålt i forhold til vejkant og skel.

Anlæg

Grøft 1

I Søgegrøft 1 på den sydvestlige del, der omfattende knap 7.000 m², fremkom et forholdsvist stort antal anlæg (31 stk., Anlæg A-AH).

Disse omfattede **stolpehuller** (Anlæg D, H, I?, K?, O?, P?, S, AB?, AG og AH?), et **ringgrøft(?)**-**anlæg** nær højeste punkt (Anlæg AD-AE), enkeltforløbende **grøfter** (Anlæg A, C, N, R, X og Y), almindelige **gruber og brandgruber** (Anlæg B, E, F, L, M, T, V, Z?, AA, AC og AF), en **brandplet** (Anlæg G) samt muligvis flere lignende, idet der fandtes brændte ben i et par af de omkringliggende gruber (Anlæg F, I og T(?)).

Størstedelen af anlæggene lod sig ikke datere, men syntes forhistoriske i karakter. Dette underbygges endvidere af de enkelte genstandsfund, der omfatter et enkelt stykke oldtidskeramik (Anlæg T), enkelte jerngenstande, herunder en nagle med rhombisk kontraplade (Anlæg K) samt et lille stykke grønt glas (oldtid?) (Anlæg Z).

Det var ikke muligt at erkende sammenhænge i grøftens anlæg, dertil var prøvegravningens afrømningsområde for begrænset. Det kunne således ikke afgøres i hvilke sammenhænge stolpehullerne indgik, eller hvorledes de hovedsageligt øst-vest forløbende grøfter skulle tolkes. Man må derfor nøjes med at konstatere, at den sydvestlige del af arealet viste et jævnt indslag af forhistoriske anlæg, hovedsageligt formentlig bopladsrester, men også en enkelt begravelse (evt. flere?).

Grøft 2-3

På den nordlige del (ca. 20.000 m²) fremkom i de to udlagte søgegrøfter (Grøft 2-3) kun enkelte anlæg (Anlæg AI-BB).

Disse omfattede **stolpehuller** (Anlæg AN, AX og BB?), **gruber** af forskellig art (Anlæg AL, AM, AU?, AV?, AY og AZ?) samt øst-vest orienterede **grøfter** (AI?, AK?, AO, AP, AR, AS, AU?, AV?, (AY?) og BB).

Både stolpehuller og gruber var, som de fremgår meget få og tillige ukarakteristiske, hvorfor kun grøfterne tiltrak sig en vis interesse, med deres generelle forløb på tværs af næssets længderetning.

Grøfterne viste sig dog ved snitning temmelig undseelige (jf. snittegninger) og uden arkæologisk materiale af nogen art. Ligeledes kunne der ikke umiddelbart ses sammenhæng mellem undergrundens grøfter i Søgegrøft 2 hhv. 3 (de to sænkninger mod nord lignede hinanden, men var højst sandsynligt naturlige; Anlæg AO kan muligvis have sammenhæng med AY, hvis denne udgør del af et afbrudt grøftforløb, men tolkningen er meget hypotetisk; en fortsættelse mod øst af Anlæg BA for foden af nordskråningen kunne ikke påvises, idet hverken Anlæg AI eller AK synes kandidater ud fra deres meget forskellige fremtoning). Grøfternes funktion såvel som datering kunne dermed ikke afklares ved prøvegravningen.

Konklusion

Prøvegravningens resultater viste, at den sydvestlige del af det ca. 54.000 m² store byggemodnede område indeholdt forholdsvis mange levn af forhistorisk karakter, selv om overordnede strukturer ikke kunne udskilles. Der er dog sandsynligvis tale om et bopladsområde, der tillige (på et andet tidspunkt) har været benyttet til begravelse (jf. den fundne brandplet samt de løsfundne brændte knogler). Der registreredes endvidere en del hovedsageligt øst-vest orienterede grøfter. Disse var dog ikke særligt markante og kan lige vel være forhistoriske som fra senere perioder.

Da områdets anlæg helt vil blive destrueret ved det kommende byggearbejde, blev der søgt penge hos Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat til en egentlig arkæologisk undersøgelse af den sydvestlige del af arealet. Dette blev dog ikke bevilget.

Næstved Museum betragter dermed sagen som afsluttet.